

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

Socratis Scholastici Historiae Ecclesiasticae, Liber Sextus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

S O C R A T I S
S C H O L A S T I C I H I -
S T O R I A E E C C L E -
S I A S T I C A E ,
L i b e r S e x t u s .

P R O O E M I V M .

Rouinciã Ecclesiasticæ Historiæ usq; à temporibus Constantini, pro vniuersa parte accuratè conscribendæ abs te nobis impositam, Theodore sanctissime, in quinque superioribus libris cumulatè expleuimus. Cæterùm hoc intelligas velim nos in sermone limatius perpoliando nõ adeo elaborasse: quippe illud mente complectebamur, quod quamuis in verborum elegantia à nobis multum operæ positum esset, fortasse tamè id quod animo institueramus, minimè fuisset consecuti. Quod si consecuti fuisset, non tamen illud scribèdi genus, à veteribus vsurpatum, quo quidem res pro arbitratu vel amplificare, vel diminuere existimantur, omnino consequi poteramus. Eodem accedit, quòd talis oratio vulgo & imperitis hominibus, qui non verba concinnè & eleganter constructa collocatq; admirari solent, sed rerum solum cognoscendarum auiditate ducuntur, nihil apportat commodi. Proinde ne opus à nobis susceptum vtrisque incommodum videretur, hoc est & peritis, quod cū eleganti veterum scriptorum sermone nulla ex parte posset comparari, & imperitis, quòd res nimis exquisito orationis artificio inuolutas peneq; obrutas animo assequi nõ queat, eam scribendi rationem secuti sumus, quæ quamuis demissior humiliorq; videatur, est tamen ad intelligendum multò facilior. Porro nobis in Sextum librum iam ingressuris, illud primum dicendum videtur, quod res nostra memoria gestas tractaturi, nõ nihil pertimescimus, ne ea scriptis prodere videamur, quæ sint nonnullorum animos offensura:
vel

vel quia veritas, vti in prouerbio est, hominibus permolesta est, cum eorum nomina, quos diligunt, laude & prædicatione minimè efferamus, vel quia illorum res gestas magnis præconiis neuti quàm extollimus. Nam qui personas ecclesiasticas in summo habent honore, nobis crimini dabunt, quòd Episcopos non vocamus Deo Charissimos, aut sanctissimos, aut aliis id genus nominibus. Alij qui sunt paulò curiosiores, interdum vertent vitio, quòd Imperatores non diuinissimos, aut dominos, aut aliis titulis, quos homines illis tribuere solent, appellamus. Verùm quoniam veterum scriptorum testimoniis perspicuè probare, ostendereque possum, seruum in eorum libris dominum suum proprio nomine compellasse, ego quo rerum veritati, vti debeo, inferuiam, istos dignitatis titulos penitus contemnam: & legibus obsequens historiæ, quæ simplicem synceramque rerum gestarum narrationem, eamque omni fucò carentem postulant, deinceps ad ipsam historiam aggrediar: & ea scribam quæ partim ipse vidi, partim ab his qui illa còspexerunt, perdidici: quæ quidem vera esse inde exploratum habeo, quod qui eadem mihi narrabant, ipsi narrando minimè inter se discreparunt. Veritatem certè elicere erat mihi propterea valde laboriosum, quod tam multi homines, tamque varij res mihi significauerant: quorum alij ipsis rebus gestis interfuisse dicebant, alij easdem cognoscere, vel maximè quæsiuerant.

Quòd mortuo Theodosio Imperatore, cum liberi eius imperiũ partirentur, ac redeunti ab Italia paulo post exercitui Arcadius obuiam veniret, Rufinus præfectus ad pedes Imperatoris occisus est.

CAPVT I.

Theodosio Imperatore mortuo, Olybrius, & Probino Coss. ad decimũ sextũ Calend. Februarii, eius filij gubernacula Imperij Romani susceperunt. Atque Arcadius, partium ad Orientẽ sitarũ, Honorius autẽ earum, quæ spectant ad occidentẽ, principatũ obtinuit. Eisdẽ tẽporibus ecclesiæ quæ est Romæ, vrbis primariæ, præfuit Damasus: Alexádrinẽ Theophilus: Hierosolymitanæ Ioánes: Flavianus Antiochenæ: Còstantinopoli autẽ quæ est noua Roma,

SOCRAT. HISTOR.

Nectarius, sicut in libro superiore à nobis com memoratum est, episcopalem sedem occupauit. Sexto Idus Nouembris in ipsius Consulatu corpus Theodosii effertur ad sepulturam, & ab Arcadio filio consuetum funus honorificè celebratur. Haud multò post, ad quintú Calend. Decembris, exercitus, qui cum Imperatore Theodosio contra tyrannum Eugenium dimicauerat, eo aduentauit. Vbi igitur Imperator Arcadius, vt moris est, ad portas ciuitatis exercitui obuiam processit, ibi tum Ruffinum, Legatum Imperatoris obruncant. Nam & in suspicionem venerat occupandæ tyrannidis, & opinio de eo erat concepta, quod Hunnos gentem Barbaram in agrum Romanum aduocauerat. Etenim eodem tempore & Armeniam, & alias quasdam partes orientis vastauerant. Eodem die, quo Ruffinus erat interfectus, Marcianus Nouatianorum Episcopus excessit è vita: in cuius Episcopatum Sifinius, de quo supra fecimus mentionem, successit.

De Nectarij morte, & Ioannis creatione.

C A P. II.

NON longo temporis spatio interposito, Nectarius Episcopus Constantinopolitanus obiit mortem: Caesareo & Attico Coss. quinto Calend. Octobris. Itaque statim de Episcopo deligendo vehementer laboratum est. Et cum alij alium ad id muneris quærerent, deq; ea re sæpe consilium iniretur, tandem visum est, Ioannem Antiochiæ presbyterum, Antiochia accersere. Nam de eo fama percubuit, quòd & ad docendum aptus, & in dicendi facultate valde peritus erat. Quamobrem haud diu post, Imperator Arcadius cõmunibus omnium suffragiis, id est cleri, & populi illum accersit. Et quo eius ordinatio plus haberet auctoritatis, aderant de Imperatoris mandato cum alii complures Episcopi, tum Theophilus Episcopus Alexandria: qui omni studio eò incubuit, vt Ioannis famam læderet, & Isidorum suæ ipsius ecclesiæ presbyterum, ad illum Episcopatum eueheret. Hunc Isidorum Theophilus propterea charum habuit, quòd ipsius causa prouinciam valde periculofam aliquando suscepisset. Quænam illa fuerit iam dicemus. Cùm Imperator Theodosius, contra Maximum tyrannum

rannum prælio decertaret, Theophilus per Isidorum munera ad Imperatorem cum binis literis misit, præcepitque ut victori & munera, & alteras literas offerret. Isidorus, quo hoc negocium obiret, Romam contendit, victoriamque sedulo obseruat. Verum illud factum non diu in abstruso latuit. Nam lector illius, qui vna cum illo aderat, literas clam furripuit. Vnde Isidorus metu perculsus, absque mora Alexandriam profugit. Hæc quidem causa fuit, cur tantopere à Theophilo esset pro Isidoro laboratum. Verum qui erant ex aula Imperatoris, Ioannem prætulerunt. Ac posteaquam multi crimina Theophilo intentabant, & libellos contra illum, alius ob aliam causam, Episcopis, qui tum aderant, offerrebant. Eutropius, qui cubiculo Imperatoris præfuit, criminationes aduersus Theophilum illatas, scriptisque proditas nactus, Theophilo ostendit, docuitque liberam optionem illi datam esse, vel Ioannem Episcopum ordinandi, vel iudicium de criminibus ei obiectis subeundi. Quibus perterritus Theophilus, Ioannem designat Episcopum. Proinde cum esset ad sacrum Episcopatus gradum designatus, in sede Episcopali collocatus fuit, quarto Calend. Martij proximis Coss. quibus Imperator Honorius Romæ, Constantinopoli autem Eutichianus tum Imperatorum præfectus rempublicam administravit.

De Ioannis Constantinopolitani Episcopi genere & educatione. CAP. III.

Verum quoniam Ioannes, vir percelebris fuit, tum propter libros quos reliquit posteritati, tum propter graua pericula & tempestates, in quas incidit, operæ precium visum est eius res gestas non silentio præterire, sed ea, quæ de eo pluribus dici possent, summatim comprehendere, narrareque vnde sit ortus, ex quibus parentibus, quomodo ad sacerdotij dignitatem vocatus, qua ratione illa abdicatus, denique quo pacto post mortem plus consecutus honoris, quam cum viueret. Ioannes oriundus fuit ab Antiochia, quæ est vrbs Celosyriæ: patre Secundo, matre Anthusa, ex genere Patritio, discipulus Libanij sophistæ: auditor etiam Andragathij philosophi. Qui cum ad res forenses animimum adijcere institueret, simulque consideraret, eorum

SOCRAT. HISTOR.

vita genus, qui in illis rebus versantur, quàm improbum esset, & iniquum, ad viuendi rationem magis pacatam & tranquillam se transtulit. Quod quidem fecit, exemplo Euagrii inductus: qui ab eisdem cum illo præceptoribus & magistris institutus, iam pridem quietam viuendi viam ingressus fuerat. Confestim itaque & habitu mutato, & incessu, ad sacras literas perlegendas omnem suam curam & cogitationem conuertit: operamque nauauit assiduè, vt Ecclesiæ Christi prodesset, Suadet Theodoro & Maximo condiscipulis suis, qui pariter cum ipso Libanium Sophistam audiuerant, vt eo vitæ genere, quod in pecunia facienda versatur, derelicto, hoc quod paucis contentum est, sequantur. Ex quibus duobus Theodorus Mopsiestia vrbis Ciliciæ postea Episcopus fuit: Maximus Seleuciæ, quæ est in Isauria. Isti igitur id temporis permagno virtutis studio inflammati, monasticam disciplinam didicerunt à Diodoro & Carterio: qui tum quidem monasterio præfuerunt: postea alter illorum, nempe Diodorus Episcopus Tharsi constitutus, multos libros conscripsit: & dum nudæ sacrarum scripturarum literæ solum attenderet, à sensu & intelligentia abstrusiore illarum penitus deflexit. Sed de his satis. Ioannem qui cum Basilio primum Diacono à Meletio designato, postea Episcopo Cæsareæ Cappadociæ ordinato, multum diuque versabatur, Zeno Episcopus Hierosolymis reuersus, Lectorem Ecclesiæ Antiochenæ constituit. Qui dum lectoris occupabat gradum, librum illum, qui contra Iudæos inscribitur, composuit. Post paulò, diaconatus dignitatem assecutus à Meletio, libros de sacerdotio contexit: itemque eos, quos contra Stagirium scripsit. Quinetiam quos de incomprehensibili, quosque de mulieribus ascititiis inscripsit. Postea vbi Meletius Constantinopoli (ibi enim aderat propter Gregorij Nazianzeni ad Episcopatum ordinationem) decessit è vita, Ioannes relictis Meletianis, & communionem cum Paulino repudiata, tres annos continuos vitam quasi solitariam & à negociis vacuam degit. Post, Paulino mortuo, ab Euagrio, qui Paulino successit, presbyter designatus est. Eius vitæ consuetudo, antequam Episcopus erat delectus,

ctus, vt paucis complectar, hæc fuit. Erat homo, vt fertur, propter incredibile temperantiæ studium moribus aliquanto feuerior, & vt quidam dixit, qui illo ab ineunte adolescentia familiarissimè vsus fuerat, iracundiæ potius, quàm obseruantia indulgens. Ac propter exquisitam vitæ institutionem, rerum futurarum non satis prouidus, sed præ simplici & syncero animo facilis ad decipiendum. Quinetiam libertate loquendi aduersum eos, qui cum eo in colloquium veniebant, extra modum vsus est. Atque vt in docendo multum operæ posuit, vti audientium mores emendaret: sic in colloquiis, illis, qui eius mores ignorabant paulo habebatur insolentior.

De Serapione Diacono, quo incitante, inimicus & hostis clero effectus est Ioannis.

C A P. I I I I.

IOannes his moribus imbutus, & ad Episcopatus honorem sublatus, dum constitueret (sic enim putabat) clericorum suorum viuendi rationem corrigere, maiorem feueritatem, quàm par erat, in eos declarauit. Itaque statim in initio Episcopatus, cum aduersus clerum paulò videretur acerbior, ab illo propterea odio habitus est: ac complures erga eum animo offensiore esse, & tanquam nimis iracundum vitare cœperunt. Serapion illius ecclesiæ diaconus, cur in omnium offensionem incurreret, author profectò fuit. Qui præsentem vniuerso clero, contenta voce sic illum affatus est: nunquam ô Episcopo, istos pro arbitrio regere poteris, nisi vna eademque virga omnes coerceas. Quod eius dictum, grauem odij flammam contra Episcopum incendit. Episcopus non multò post, complures ab ecclesia, alium ob aliam causam, eiecit. Illi vt in tam violento dominantium impetu vsu solet venire, contra eum conspirare, & apud populum falsò criminari cœperunt. Hæc, quæ de illo vulgo dicebantur, nimirum quod cum nemine cibum capere, & ad conuiuium inuitatus nequam accedere volebat, fidem audientibus fecerunt. Vnde calumnia in eum concitata, magis magisque creuit.

SOCRAT. HISTOR.

Qua ratione fuerit inductus, vti cum nullo cibum capere-
feret, nemo pro certo dicere potuit. Nam alii, qui illud
eius factum defendere voluerint, aiunt illum propterea se-
orsum per se cibum sumpsisse, quod valetudine erat imbe-
cilla, & ægrè cibaria apposita admittebat. Alij propter ni-
mis austeram viuendi disciplinam, eum hoc fecisse asserunt.
At vtcumque se res habebat, non parum ad probandum cri-
men illi ab accusatoribus obiectatum valere videbatur.
Sed tamen populus propter conciones ab illo in Ecclesia
habitas, spretis neglectisque accusatorum eius calumniis,
permagno erga illū studio affectus fuit, hominemq; dilexit
plurimum. Conciones verò cum ab eo ipso in lucem edi-
tæ, tum à scribis celeri & exercitata manu, illo eas è sugge-
stu recitante, exceptæ, qualesnam fuerint, quàm illustres,
quamque ad persuadendum accommodatæ, non est necesse
in præsentia differere, præsertim cum omnibus copia sit eas
pro arbitrato euoluendi, multumq; fructus & utilitatis ab
eisdem percipiendi.

*Quòd non modo illis qui in cleri numero censeban-
tur, aduersabatur, sed optimates quoq; ipsos, &
de Eutropio Eunucho. CAP. V.*

Qvamdiu Ioannes in clerum solū inuectus est, infidiæ
contra illum paratæ, non multum habuere ponderis:
sed cum magistratus extra modum reprehendere ag-
grediebatur, tum maiore inuidiæ incendio conflagrare cœ-
pit. Et primum contra eum multa dicebantur: deinde cum
eadem essent indies amplificata, tandem auditoribus fidem
fecerunt. quinetiam concio in Eutropij reprehensionem
ab eo habita calumniam adauxit. Nam Eutropius Eunu-
chus, qui Imperatoris cubiculo præfuit, & primus ex Eu-
nuchis dignitatem Consularem ab Imperatore obtinuerat,
sedulo dabat operam, vt Lex ab Imperatoribus promulga-
retur, ne quisquam ad Ecclesias tanquam ad Azylum pro-
fugeret, sed vt hi, qui eo profugerant, inde abriperentur.
Qua lege confestim ille ipse pœnas dedit. Nam simul at-
que promulgata fuit, Eutropius in offensionem apud Im-
peratorem incurrens, confugit ad ecclesiam. Ioannes itaq;
Epi-

Episcopus, cum Eutropius ad Basim altaris procumberet, & præ metu consternatus esset, absidens in suggestu, vnde antea, quo facilius audiretur, concionari solebat, orationem in reprehensionem eius habuit. Qua de causa nonnullorum animos admodum videbatur offendere, quod hominem acerbè afflictum non modò non commiseratus est, sed contra vehementer redarguit. Eutropium igitur consulari dignitate exornatum Imperator ob delicta quædam ab illo admissa securi percuti mandavit: & propterea eius nomen ex Consulibus albo deletum fuit, & dignitatis illius titulus soli Theodoro collegæ suo ascriptus. Fertur præterea Episcopum Ioannem, etiam Gainam tum præconem liberè, vt solet, & grauius perstrinxisse, quod non dubitarat ab Imperatore petere, vt vna ex illis ecclesiis, quæ intra urbem erant, Arianis eiusdem cum illo religionis fautoribus tribueretur. Porro alios, qui in Repub. magistratus gerebant, aliis de causis cum magna loquendi libertate, quæ illi multorum peperit inimicitias, reprehendit. Vnde Theophilus Alexandriæ Episcopus, statim vt illum ordinauerat Episcopum, cœpit animo sedulo agitare, quo pacto insidias illi machinaretur. Atque vt cum nonnullis coram de hac re ex occulto egit, sic plerisque qui longo locorum interuallo ab eo aberant, per literas consilium & voluntatem suam significauit. Nam non modò incredibilis Ioannis loquendi libertas illi permultum attulit molestiæ, Verum etiam quod efficere non poterat, vt Episcopatus Constantinopolis Isidoro ipsius Ecclesiæ presbytero tribueretur. Hoc in loco res fuere Ioannis Episcopi: contra quem hominum maleuolentia ab ipso primo Episcopatus sui tempore quodammodo parturire cœpit. Sed de illo plura dicemus postea.

De Gainæ Gotthi tyrānide, & mota ab eo Constantinopoli seditione, & eiusdem interitu.

C A P. VI.

IStam verò rem planè memorabilem illis ipsis temporibus gestam commemorabo: ostendamque quemadmodum & ipsa ciuitas Constantinopolis, & Romanorum

I 5 fortunæ

SOCRAT. HISTOR.

fortuna, admirabili diuinæ prouidentia subsidio ex maxi-
 mo periculo ereptæ fuerint. Sic igitur habetote. Gainas
 quidam genere Barbarus, Romanorumque ditioni subie-
 ctus, & militia inter illos asuefactus, ita creuit pedeten-
 tim, ut tandem apud Romanos, & equitum & peditum
 dux declararetur. Qui cum tantum principatus esset con-
 secutus, nec seipsum noscere, nec insolentiam animi sui
 moderari potuit: sed omnem, ut dicitur, lapidem mouit, ut
 Romanos suæ potestati subijceret. Idcirco omnem Got-
 thorum gentem, ex ipsorum regione accersit, eos, qui ad nu-
 merum militum augendum erant idonei, retinere apud se con-
 stituit. Et quoniam Tribigildus, communione sanguinis
 cum eo coniunctus, militum, qui versabatur in Phrygia Tri-
 bunus erat, & de sententia Gainæ nouis rebus studebat,
 vniuersam præterea Phrygum gentem subiugauerat, Ga-
 inas operam dedit, ut rerum Phrygiarum administranda-
 rum potestas ab Imperatore ei permitteretur: quam rem
 Arcadius Imperator nihil animo prospiciens, prompto &
 alacri animo illi concessit. Ille igitur extemplo ad bel-
 lum, ut ferebatur, contra Tribigildum gerendum, sed, ut
 res erat, ad occupandam tyrannidem iter capessit: duxit
 secum Gotthorum Barbarorum millia non pauca. Qui
 in Phrygiam ingressus, eam vniuersam subegit. Itaque Ro-
 mani magna tempestate iactati fuerunt, non modo quod
 tanta Barbarorum multitudo se Gainæ adiunxerat, sed et-
 iam quod partes Imperij ad Orientem spectantes, erant tan-
 to periculo expositæ. Tum Imperator prudens consilium
 pro temporis ratione secutus, astutia Barbarum aggressus
 est. Nam missis ad illum legatis, modis omnibus eum
 placare studuit. Ac cum postularet, ut Imperator Satur-
 ninum & Aurelianum duos Consulares viros, ordinis se-
 natorij facile principes, quos ipsius conatus retardaturos
 suspicabatur, ad eum mitteret, Imperator etsi animo inuito,
 necessitati tamen parens temporis, concessit. Illi utpote
 pro Repub. mortem oppetere admodum cupientes, excel-
 so & erecto animo Imperatoris mandato obtemperarunt.
 Proinde in planitie in qua equos ad cursum exercere so-
 lent, longè à Chalcedone, Barbaro obuiam facti sunt, ad
 quemcunque cruciatum subeundum parati. Verùm isti ab
 illo

illo nihil perpessi sunt mali: atque ille rem cupitam dissimulans, Chalcedonem contendit. Ibi Arcadius ei fit obuiam. Ac cum Imperator & Barbarus simul in templo essent, in quo corpus Ephemiae Martyris conditum & sepultum est, iusiurandum mutuò dant, se reuera, alterum alteri, non aliquando facturos insidias. Caterùm quamuis Imperator, vir qui iusiurandi religionem, utpote pius permagno aestimabat, iusiurandum firmè seruauit: tamen Gainas & foedera rupit, & ab eo, quod apud animum suum proposuerat, minimè destitit, sed in vrbe Constantinopoli, & in vniuerso Imperio Romano si modò posset incendia facere, prædasque agere cogitauit: Itaque Constantinopolis propter infinitas Barbarorum copias, quæ illam occupabant, Barbara ferè facta est: eiusque ciues & incolæ captiuorum loco habiti. Tam graue etiam immincebat periculum ciuitati, ut Cometa maximus à cælo ad terram usque peruadens (similem verò antea nemo aliquando aspexerat) illud ipsum portenderet. Gainas primum omnium exuto pudore argentariorum officinas, in quibus argentum publicè vendi solet, diripere in animo habuit. Sed cum fama conatum eius ante patefecisset, quàm rem aggressus sit, & argentarii propterea cauerent, ne argentum in mensis nummulariis exponeretur, ille deinde aliud facinus tentare constituit: & cum iam nox esset, Barbarorum multitudinem ad Palatium incendendum mittit. Quo quidem tempore planè constabat, quàm illa ciuitas Deo curæ esset. Nam multitudo Angelorum, qui speciem hominum armorum corpora immani magnitudine habentium præ se ferebant, illis, qui insidias vastando Palatio parauerant, visa fuit: quos Barbari ingentem reuera exercitum & strenuum esse suspicati, obstupescerunt, indeque se subdixerunt. Quod, postquam Gainæ nuntiatum fuit, incredibile videbatur. Nam certò sciebat tantas copias armatas Romanorum (in singulis enim ciuitatibus separatim collocatæ erant) ibi adesse non potuisse. Nocte igitur sequenti, & post etiam non semel, alios misit. Vbi vero ad eum sæpius milites eò mittentem eadem fuere relata (angeli enim Dei idem visum semper oculis insidiantium subiecerunt) tandem ille ipse cum ingenti manu profectus, illo de mi-

SOCRAT. HISTOR.

de miraculo periculum facere voluit. Ac cum pro certo intelligeret militum multitudinem esse, eamque interdiu delitescere, noctu autem eius conatui resistere, callidum admodum cepit consiliū, quod ut ipse putabat, Romanis magnopere incommodaret, at, ut rei declarabat euentus, vehementer commodauit. Simulat se dæmonio agitari: & ob eā causam ad templum D. Ioannis Baptistæ (aberat quidem illud à ciuitate ad septimum lapidem) quasi preces ibi facturus, contendit. Proficiscuntur vna cum illo Barbari, qui arma secū clam ex vrbe partim doliis occultata, partim aliis quibusdam machinis contecta extulerant. Ac cum portarum custodes, dolo deprehenso, tela exportari prohiberent, Barbari, strictis gladiis, eos interemerunt. Inde grauis tumultus ciuitatem occupat: omnibus mors impendere videbatur. Veruntamen ciuitas, portis illius vndique firmè occlusis, communitisq;, in tuto fuit. Imperator autem prudenti consilio in tempore vsus, Gainam palam hostem pronunciat: Barbaros, qui in vrbe remanebant, trucidari iubet: vniusq; diei spatio post portarum custodes occisos interposito, milites cum Barbaris intra portas, prope ecclesiam Gotthorum (ibi enim Barbari, qui in vrbe remanserant, erant in vnum collecti) manu configunt: ecclesiam incendunt: permultos illorum trucidant. Gainas, vbi eos, qui nondum erant è portis egressi, interfectos accepit, animaduertitque fraudulentos ipsius conatus minimè ex sententia procedere, decedens è templo in partes Thraciæ contendit. Et cum Cherronesum aduētaret, inde traicere, & Lampfacum proficisci maturat: ut partes versus Orientem vsq; ex eo loco suæ ditioni subijceret. Vbi verò Imperator copias per terram perque mare ante eius aduentum illò miserat, miraculum planè insigne diuina prouidentia illic denuò editum fuit. Nam cum Barbari nauigiis carerent, rates fabricari: inque illis transmittere cœperunt: Romanorum classis eodem ferè momento adnauigare: Zephyrus grauius spirare. Et ut Romani nauibus facile traiecerunt: sic Barbarorum maxima pars pariter cum equis in ratibus tempestatis violentia huc illucque agitata, ab se mutuo disiecta fuit, marisque fluctibus obruta periit: nonnulli autem à Romanis demersi interierunt. Ad hunc modum itaque ingens Barbarorum

barorum multitudo illo tempore è medio sublata est. Gainas verò inde digressus, & per Thraciam fugam faciens, in alias Romanorum copias forte incidit, à quibus ipse simul cum Barbaris, qui cum eo erant, interemptus est. Atque ista quidem obiter de Gaina sint à nobis commemorata. Quòd si cuiquam placet res in eo bello gestas accuratè cognoscere, legat Gainiam Eusebii Scholastici: qui eodem tempore Troili Sophistæ discipulus fuit. Iste, illius belli spectator factus, res in eo gestas quatuor libris Heroico carmine conscriptis narrauit. Et quoniam recens erat rerum gestarum memoria, ideo ob illud poëma magno in honore habitus fuit. Nuper etiam Ammotius Poëta, idem argumentum carmine contexuit, & ad vndecimum cōsulatum Theodosii Iunioris, quem cum Fausto gessit, coram illo ipso Imperatore recitauit, indeq; summam laudem est consecutus. Bellum hoc finem habuit, Stelichone & Aureliano Coss. Proximo anno consulatum gessit Phraitus: Gotthus quidem genere, sed cum populo Romano magna beneuolentia coniunctus: qui in hoc eodem bello adeò strenuè & fortiter dimicauerat, vt propterea consulatus dignitatem sit affecutus: quo quidem Cof. Imperatori Arcadio filius natus fuit, Theodosius ille bonus, quarto Idus Aprilis. Sed de his satis superq; videmur dixisse.

De schismate inter Theophilum Alexandria Episcopum, & qui degebant in solitudine monachos, & quòd Theophilus Origenis libros anathemate damnauit.

CAP. VII.

DV M his procellis iactantur res Romanorum, illi, quibus sacerdotii dignitas tributa fuit, dolos contra seipfos mutuò commoliri, ad insigne religionis Christianæ dedecus aggressi sunt. Etenim eodem tempore alij eorum, aduersus alios tumultus concitare cœperunt. Quæ pestis ab Aegyptiis sumpsit initium. Causa autem talis fuit. Erat paulò antè quæstio posita, Vtrùm Deus sit corpus, humanaq; sit præditus figura, an corpore vacet, &
non

SOCRAT. HISTOR.

non humana solùm, sed omni (vt complectar breui) specie careat corporea. Ex hac quæstione contentiones & discordiæ apud complures ortæ sunt, dum alij huius opinionis, alij illius patrocinium suscipiebant. Ex monachis verò imperitioribus non pauci in primis, Deum corporeum esse, & humana figura imbutum voluerunt: sed maxima pars istos condemnare cœpit, Deumque corporis expertem esse, & omni specie corporea carere asseruit.

Quorum sententiæ assensit Theophilus, Alexandria Episcopus: adeò vt in ecclesia coram populo eos qui Deo humanam formam tribuebant, grauius insectaretur, eumque corpore omnino carere doceret. Quæ cum Aegyptij monachi intellexissent, relictis monasteriis, Alexandriam veniunt: contra Theophilum tumultuantur: condemnant vt impium: è medio tollere cupiunt. Quare cognita, Theophilus animo anxio & perplexo esse cœpit: rationem, quam mortem, quam illi minabantur, effugeret, excogitauit.

Illis in conspectum veniens, blando sermone compellat: Hoc modo apud illos verba facit: Vos cum intueor, ipsius Dei vultum mihi videor intueri. Quibus verbis concitatos monachorum animos mitigauit. Tum illi, si vera dicis, inquit, Dei ipsius vultum perinde se habere, vt nostrum, Origenis libros anathemate damnato. Nam nonnulli ex illis nostram impugnant opinionem. Quod si istud facere recusaueris, pœnas impiis & Dei hostibus debitas, nobis profectò dabis. Imo ego inquit Theophilus, quod vobis visum sit, faciam. Ne igitur mihi succenseatis: ego enim Origenis odi libros, & qui eos probant, illos graui reprehensione dignos censeo. Itaque ad hunc modum monachorum ira repressa, eos, ab se cum pace dimisit. Ac fortasse quæstio de hac re agitata, ad hodiernum diem consopita iacuisset, nisi alia de causa de integro fuisset excitata: quæ eiusmodi fuit. Monasteriis, quæ erant in Aegypto sita, quatuor pij & religiosi viri præfuerunt, Dioscorus, Ammonius, Eusebius, & Euthimius.

Isti fratres Germani erant: atque ex procera corporum statura Longi appellabantur. Erant & ob singularem doctrinam, & ob piam viuendi rationem valde eximii: ac propterea Alexandria crebrò hominum sermone celebrati.

Theo-

Theophilus Alexandriae Episcopus, eos amavit plurimum, mireque coluit. Proinde vnum illorum, nempe Dioscorum, quasi vi à monasterio abstrahens, Episcopum Hermopolis designauit: alios duos obsecrauit, vt ætatem simul cum ipso agerent. Et cum verbis ægrè illis persuadere posset, autoritate tamen, vtpote Episcopus, illud facere compulit: ac primum dignitate clericorum eos cohonestare, deinde administrationem ecclesie illis concedere cœpit. Hi tametsi necessitati parebant, ecclesieque munera sedulo procurabant, tamen graui premebantur ægritudine, quod non in monastica vitæ disciplina defixi, vt volebant, in veræ sapientie studium incumbere poterant. Posteaquam tempore progrediente, animos suos lædi putabant, animaduertebantque Episcopum vitam in pecunia faciendâ contere, & toto pectore (vt dicitur) in ea quaerenda laborare, noluerunt amplius cum eo versari: sed se solitudinem amplecti, eamque vitæ Urbanæ longè anteferre dixerunt. Theophilus, quamdiu causæ ignarus fuit, cur re vera discedere cuperent, eos vti cum ipso manerent vehementer orauit: sed vt primum ipsius vitæ modum ab illis condemnatum intellexit, graui ira accensus, se illos maximis affecturum incommodis minatus est. Vbi illi eius minas contemnebant, & se in solitudinem receperant, Theophilus natura, vt videbatur, feruentior, non exiguum tumultum contra illos concitauit: imò verò modis omnibus operam dedit, vt illis insidias tenderet.

Quinetiam illorum fratrem Dioscorum, Episcopum Hermopolis, odio habere cœpit. Nam erat illi permolestum monachos tantoperè Dioscoro fauere, tantaque illum reuerentia obseruare. Et quoniam intelligebat se non posse illos pios viros vlla ratione lædere, nisi monachorum animos, quibus præerant, ab illis abalienaret, hac via eos aggressus est. Pro certo nouit, eos persæpe cum illo verba facientes asseruisse: Deum corporis expertem esse, minimeque figura humana præditum. Nam si esset humana specie imbutus, necessariò sequi eum posse humano more & modo pati: illudque cum ab aliis veteribus scriptoribus, tum ab Origine in primis accuratè disputatum esse. At Theophilus, quanquam eam de Deo
opinio-

SOCRAT. HISTOR.

opinionem ipse tenebat, tamen, quo inimicos vlcisceretur, synceram sanamque eorum doctrinam oppugnare non dubitavit, Imò verò complures monachorum, homines simplices & synceros quidem, sed in doctrina rudes, multos etiam literarum omninò expertes in suam sententiam rapuit, misit enim ad monasteria in solitudine sita quosdam, qui monachos docerent non parendum esse nec Dioscoro, nec eius fratribus, qui tradebant Deum corpore vacare. Nam Deus, inquit, vti ex sacris literis constat, Oculos, aures, manus, & pedes habet, sicut homines. Dioscorus autem eiusque sectatores, qui Originem sequuntur nepharium dogma inducunt, negant enim Deum oculos, aures, pedes, & manus habere. Hac callida & fallaci captione permultos monachos in suam pertraxit sententiam: & ardens seditionis flamma inter eos incensa est. Nam qui mentem habebant satis exercitatem, illi ea fallacia minimè à veritate abrepti fuerunt, sed Dioscori & Originis sententiæ assensi sunt: qui autem erant simpliciores (atque hi quidem numero fuere plures) æmulationis æstu in fratres inflammati ab illorum opinione protinus descuerunt Itaque diuisio inter eos facta est, & alij alios tanquam impiè sentientes, contumeliose vexarunt. Et qui Theophilo adhærescebant, fratres suos Origenistas, impiosque vocare: alij contra eos, qui sententiæ obsequiebantur Theophili, Antropomorphianos, id est, qui Deo humanam figuram attribuunt, nuncupare ceperunt. Vnde inter Monachos & dissensio non parua, & quasi bellum pestiferum ortum est. Theophilus autem, vbi intellexit id, quod apud animum proposuerat, ex sententia procedere, cum hominum manu Nitriam, Vbi monasteria sunt, contendit, monachosque tum contra Dioscorum, tum contra eius fratres armat. Illi in graue vitæ discrimen vocati, Vix effugerunt incolumes.

De con-

De conuentibus & nocturnis Arianorum, & consubstantiale profitentium, hymnis, & mutuo illorum conflictu, & quod Antiphonarum concentus, à diuo Ignatio institutus fuerit.

CAP. VIII.

IStarum rerum in Aegypto gestarum Ioannes episcopus Constantinopolis omnino ignarus fuit, qui id tempore & doctrina multum excelluit, & ob eam in magna apud omnes gloria fuit. Ille ipse preces, quæ noctu fieri consueuerant, primus amplificauit, tali causa inductus. Arianæ extra urbem, ut diximus, conuentus fecerunt. Itaque cum festa cuiusque septimanæ occurrerent, videlicet Sabbatum, & dies dominicus, in quibus conuentus in ecclesijs fieri solent, illi intra portas ciuitatis circiter porticus in unum congregati, cantus apte ad opinionem Arianam respondentes, quos ipsi composuerint alternatim canunt: Hocq; per maiorem noctis partem faciunt. Primo diluculo, tales cantilenas alternis per mediam urbem recitantes, è portis egrediuntur: & ad loca ubi agunt conuentus, contendunt. Verùm quia aduersus fidei Consubstantialis fautores, verba contumeliosa, quibus eorum animos irritarent, dicere non desinebant (nam sæpe hanc quasi cantilenam in eos cecinerunt: Vbi sunt hi, qui tria vnam dicant esse potentiam?) Ioannes veritus, ne aliquis ex simplicioribus eiusmodi cantibus ab ecclesia abduceretur, quosdam ex suo populo illis contra comparauit, qui nocturnis hymnis decantandis similiter operam darent, Arianorumq; in ea re studium eo pacto reprimerent, denique suos in ipsorum fide admodum confirmarent. At quamuis hoc Ioannis institutum valde commodum videretur, tamen illius euentus tumultu atque etiã periculo nõ caruit. Nam ubi hymni in consubstantialis laudẽ tandem decantati, propter concentum illum nocturnum multò plus dignitatis sunt consecuti (erant enim crucis argenteæ excogitæ, quibus lucernæ cereæ imponebantur, sumptu Eudoxiæ Imperatricis suppeditatæ) turba Arianorum coacta, & æmulationis ardore incensa, se vlcersci, & cum aduersariis configere instituit. Etenim principatu illo, quem iam pridem obtinuerant, elati, erant ad pugnam

SOCRAT. HISTORIAE

multo ardentiores: defensoresq; fidei cōsubstantialis prorsus contemnebant. Quare nulla interposita mora, nocte quadam tumultum faciunt. Crison Imperatricis Eunuchus, qui partes canentium hymnos ad commendationem fidei Consubstantialis tuebatur, lapide in fronte percutitur. Interierunt etiam vtriusq; partis nonnulli de populo. Quibus rebus Imperator admodum commotus, Arianis interdixit, ne hymnos in publico cātarent. Atque hæc quidem hoc modo gesta sunt. Iam verò dicamus, vnde consuetudo hymnorum, qui in ecclesia alternis decantantur, initium cœperit. Ignatius Antiochiæ, quæ est in Syria, tertius à Petro apostolo episcopus, qui cum Apostolis ipsis multum versatus est, visionem vidit angelorum sanctam Trinitatem hymnis alterna vice decantatis collaudantium: & formam canendi in ea visione expressam ecclesiæ Antiochenæ tradidit. Vnde illa traditio in omnibus ecclesiis recepta est. At de hymnis alterna vice cantatis ista hæctenus.

De monachis qui Longi nominabantur, & quòd propter eos odio implacabili Theophilus in Ioannem exardescerat, illūq; abdicare conatus est, & quòd Epiphanius Cypri episcopus Theophili, dolis circumuentus, congregato Cypri Concilio, ac libris Origenis ibi condemnatis, Ioannē propter vsum librorum Origenis reprehendit.

CAP. IX.

NON longo tēporis spatio interposito, Monachi vna cum Dioscoro, & eius fratribus ex solitudine Constantinopolim aduentant. Quibus cum accessit etiam Isidorus Theophilo iam olim amicissimus, tunc tamē inimicissimus factus, idque ob hanc causam. Theophilus, aduersus Petrum quendam primarium ecclesiæ Alexandrinæ presbyterum grauisimo odio inflammatus, eū ecclesia expellere cogitauit, eiq; istud obiecit crimē, quod mulierē sectæ Manichææ antè ad sacra mysteria admiserat, quā illam ab errore Manichæorum auertisset. Verū vbi Petrus docuerat

fuerat se mulierem ab illa secta traduxisse, eamq; de sententia Theophili in ecclesiam recepisse, Theophilus iniquo animo tulit perinde ac si calūnijs à Petro fuisset appetitus. Nam dixit se facti illius omnino fuisse ignarum. Idcirco Petrus Isidorum testem aduocauit, Episcopum Theopilum non ignorasse, quod de muliere factū esset. Eodem tempore Isidorus Romæ vr̄bis primariæ versabatur, à Theophilo ad Damasum episcopum Romanum missus, vt Flavianum episcopum Antiochiæ, cum illo in gratiam reduceret. Nam omnes, qui fauebant Meletio, cum Flauiano propter iusiurandum, vt à me supra declaratū est, discordarunt. Isidorus igitur Roma reuersus, & à Petro ad testimoniū dicendū vocatus, affirmauit mulierē sectæ Manichææ de sententia episcopi Theophili in ecclesiā receptā fuisse, eumq; ipsū mysteria ei impertiuisse. Itaque Theophilus iracundia exarscens, præ vesania vtrumq; ab ecclesia exturbauit, Atque hæc causa fuit, cur Isidorus cum Dioscoro Constantino-polim accesserit: vti nimirum coram Imperatore & Ioanne episcopo, insidiæ contra illos à Theophilo paratæ, perspicuè aperirentur. De quibus Ioannes certior factus, viros illos honorificè excepit, precumq; participes esse permisit: sed communionem mysteriorum illis se minimè prius concessurum dixit, quàm eorum causa cognita & accuratè disceptata esset. Cùm res in hunc locum erat deducta, falsus rumor ad aures Theophili perlatus est, Ioannem eos ad mysteria admisisse, illisque auxilium ferre paratum esse. Quapropter Theophilus omnibus, vt dicitur, opibus viribusq; conuicti cœpit, vt non modò Dioscorum & Isidorum vlcisceretur, verum etiā Ioannem de sede episcopali deiiceret: & propterea literas ad episcopos cuiusque ciuitatis mittit: atque illo, quod animo intendebat, occultato, Origenis libros, quorum testimoniis Athanasius ante eius ætatem in orationibus suis contra Arianos sæpenumero vsus fuerat, solum arguere videri voluit. Quinetiam cum Epiphano constantiæ vr̄bis Cypri episcopo, à quo ante dissenserat, amicitia fœdera iunxit. Nam illum, vtpote nimis humiliter & abiectè de eo sentientem, humanamq; figuram ei tribuentem Theophilus iam pridem accusauerat. Et

v z quanquam

SOCRAT. HISTORIAE

quanquam Theophilus hanc de Deo tenebat opinionem, & eos, qui Deum humana forma indutum censebant, infimulabat, tamen propter odium, quod in alios conceperat, palam quæ animo sentiebat, verbis denegavit: Epiphaniūq; a quo ante dissenserat, tum perinde ac si pœnitentia adductus, idem cum illo de Deo sentiret, amicum sibi reddidit, concilium eius subsidio episcoporum in Cypro ad Origenis libros refellendos explodendosq; cogere instituit. Epiphanius verò propter pietatem eximiam, & synceram ac simplicem morum ingenuitatem, Theophili literis facilè ad id faciendum inductus fuit. Concilio igitur episcoporum illius insulæ cuōcato, sancit, ne quis Origenis libros legat: Quinetiam literas ad Ioannem Episcopum Constantinopolitanum dat: quibus eum hortatur, vti à libris Origenis perlegendis absteineat, congregetq; conciliū, & eam rem communibus suffragiis confirmet. Itaq; Theophilus, vt primum Epiphanium virum ob pietatem percelebrem in suam sententiam rapuerat, intellexeratq; institutum suum & conatum ex sententia procedere, animo confidenti ipse etiam multos episcopos in vnum cogit: simili ratione cum Epiphanio libros Origenis, qui ante annos circiter ducentos mortuus erat, condemnat: non quod hoc potissimè sibi erat propositum, sed quod Dioscorum & fratres eius vlcisci contendebat. Ioannes autem de illis, quæ erant ipsi ab Epiphanio & Theophilo per literas significata, parum laborans, ad ecclesias doctrina instituendas omnes suas cogitationes conuertit, inq; ea re admodum excelluit: insidias verò contra ipsum paratas penitus contempsit. Simul atque vulgò perspectum & cognitum erat Theophilum omnes neruos contendere, vt Ioannem de episcopatus gradu deturbaret, nonnulli, quibus Ioannes erat inuisus, illi infidiari, falsaq; crimina contra eum confingere aggressi sunt, Ac multi ex clero, complures etiam ex magistratuum numero, qui apud Imperatorem gratia plurimum poterāt, rati se iam tempus idoneum nactos, quo se de Ioanne vindicarent, Constantinopoli maximum Concilium episcopis, partim per literas, partim per interternuntios accersitis, congregare instituerunt.

De Senes

De Seueriano & Antiocho Syris, & quo pacto quibusq; de causis à Ioanne discesserint.

CAP. X.

ODij porrò flammam contra Ioannem incensam alius quidam casus vehementer auxit: is fuit eiusmodi.

Duo episcopi, genere Syri, Seuerianus scilicet & Antiochus eodem tempore floruerunt: quorum ille ecclesie Gabalorum, quæ est vrbs Syriæ, hic ecclesie Ptolemaidis, quæ est in Phœnicia, præfuit. Ambo quidem in dicendi facultate benè educati instructiq;: At Seuerianus, & si doctus videbatur, tamen linguam Græcam non adeò scitè distinetque pronunciauit, sed Græcè locutus est vt Græcus: vt Syrus autem pronuntiauit. Antiochus primum Ptolemaide Constantinopolim accedens, ibi ad tempus summa cum diligentia in ecclesiis docuit: atque vbi multum quæstus inde fecisset, ad suam ipsius reuertit ecclesiam. Seuerianus posteaquam audiuerat Antiochum Constantinopoli in ecclesiis docendo magnam pecuniæ vim collegisse, permagno eiusdem rei faciendæ studio incendi cœpit. Itaque cum se sedulo exercuerat, multasque contexerat conciones, Constantinopolim ipse etiam contendit. Ibi à Ioanne amicè & beueuolè exceptus, ad aliquod temporis spatium se ad voluntatem Ioannis astutè accommodauit, ei que assentatus est. Qui & amari plurimum, & in magno honore haberi cœpit: atque vt in docendo multum laudis acquisiuit, sic & apud Optimatum plerosq;, & apud ipsum Imperatorem in magna gratia fuit. Interea temporis quoniam episcopus Ephesi fortè è vita migrauerat, Ioannes Ephesum proficisci ad episcopum ibi designandum necessariò coactus fuit. Qui cum eò aduentaret, & alij alium ad illum dignitatis gradum euehere laborarent, acriterque & acerbè inter ipsos contenderent, dum singuli ei, cui fauebant, suffragari nitebantur, vtramque partem graui contentionis ardore accensam, eiusque hortatione minimè velle obsequi animaduertens, operam dedit, vti contentionem sine vtriusque partis offensione sedaret. Itaque Heraclidem quendam, sui ipsius Diaconum, genere Cyprium, ad episcopatus illius dignitatem extulit. Sic vtraque pars placata, à mutua

SOCRAT. HISTOR.

cōtentione destitit. Ob hanc causam Ioannes Ephesi diu necessariò commoratus est. Dum ille ibi morá faciebat, Seuerianus Cōstantinopoli auditorū animos ad maioré erga ipsum beneuolentiá allexit. Istarū rerū Ioānes haud ignarus fuit: quippe illi actutum denuntiatae fuerunt. Cū autē Serapio, cui⁹ ante feci mentioné, Ioāni suggereret, significaretq; ecclesiam à Seueriano admodū perturbari, ille amulationis æstu flagrare cœpit. Itaq; vbi quasi ab eo, quòd instituerat, paululū digressus, tū Nouatianis, tū illis qui festū Paschatis decimo quarto die mensis primi celebrandū censebāt, multas ecclesias ademerat, Constantinopolim reuertit: seseq; ad ecclesiarū procurationé, sicut eius munus postulabat, retulit. Cūq; insolens Serapionis fastidiū, & arrogantia nemo ferre posset (Ioannis nāque Episcopi gratia fretus, adeo magnos animos sumpsit, vt extra modū omnes contumeliose insecta retur) ob eā causam odiū contra episcopū inflammatū magis magisq; exarsit. Quinetiam cū Seuerianus quodā tempore ad locū, vbi Serapion erat, accederet, Serapion honorem episcopo debitum, illi non tribuit, neque ei assurrexit. Vnde Seueriani præsentia se parui facere declarauit. Hunc Serapionis cōtemptū Seuerianus nō tulit: imò verò etiā vehementer in eum vociferatus est his fere verbis: Si Serapion moriatur Christianus, Christus certe nūquam homo factus est. Serapion, hac arrepta occasione Seuerianū Ioanni aperte fecit inimicū, dū prius sententiæ membrū supprimeret, nimirū, Si Serapion moriatur Christianus, & posterius, népe Christus certè nō homo factus est, Seuerianū dixisse affirmaret. Itaque sui loci atque ordinis homines testes adducit, illud à Seueriano dictum esse. Quapropter Ioannes, abiecta omni cunctatione, Seuerianum e ciuitate exigit. De quibus rebus Eudoxia Augusta certior facta, & Ioanné incusat, & Seuerianū Chalcedone Bithyniæ properè accersendum curat. Ille quàm primū redit. Ioannes se ab eius amicitia remouet: nec cuiq; illum, vt cum Seueriano rediret in gratiā, cohortanti morem gerere voluit. Tandē vbi Imperatrix Eudoxia in ecclesia, quæ apostolorum nomine nuncupata est, filium suum Theodosium iam tum Imperij statū quamquam admodum adolescens erat, prosperè & feliciter gubernantem, ad genua Ioannis abiecit, & sancte illum obtestata est, vix adduci

adduci poterat, vt Seueriani amicitiam amplexaretur. Verum tamen hoc pacto amicitia inter eos, specie quadam externa videbatur reconciliata, nihilominus tamen animum, alter versus alterum exulceratum retinuerunt. Causa itaque cur Ioannes Seueriano succenseret, eius generis fuit.

Quod Constantinopolim cum venisset Epiphanius, conuentus & ordinationes (vt apud Theophilum gratiam iniret) prater Ioannis voluntate instituit

CAP. XI.

NON longo tempore post, Epiphanius episcopus, Theophili suafu ex Cypro Constantinopolim venit, eoque secum attulit decretum Episcoporum, quod non ipsum excommunicauit Origenem, sed libros eius duntaxat condemnauit. Itaque vbi ad templum diui Ioannis, quod extra ciuitatem ad septimum lapidem situm est, accessit, Synaxi celebrata, & ordinato diacono exit e templo, & ciuitatem ingreditur. Cumque a Ioane inuitaretur, vt ad se diuerteret, ille, quo gratificaretur Theophilo, recusauit, & in separato quodam hospicio diuersatus est. Episcopis autem, qui ibi fortetum versabantur, contocatis, decretum, quod libros condemnabat Origenis, legit. De illis nihil equidem habeo dicere, sed hoc dico, visum fuisse Epiphano & Theophilo eos condemnare. Ex episcopis nonnulli, qui Epiphanium reuerabantur, illi decreto subscripserunt: cum plures vero illud facere renuerunt. Ex quorum numero fuit Theotimus, episcopus Scythiae, qui Epiphano ita respondit. Ego, Epiphani, neque hominem iam olim mortuum contumelia afficere volo, neque facinus tam nefandum aggredi audeo, vt eos condemnem libros, quos maiores nostri neuitquam condemnarunt: praesertim cum nullam doctrinam in illis comprehensam intelligam. Itaque libro quodam Origenis allato, eum legit, scripturaque interpretationes fidei Ecclesiae congruentes, quae in eo continebantur, ostendit. Deinde adiunxit haec verba: qui ista contumeliis afficiunt, illi eas res contumeliis imprudentes afficiunt, de quibus libri ipsi conscripti sunt. Haec quidem

SOCRAT. HISTOR.

Theotimus, vir ob pietatem & rectam viuendi ratione multorum sermonibus celebratus, Epiphanio respondit.

Cuiusmodi scriptor hic pro defensione Origenis commemoret. CAP. XII.

Quoniam quidem complures obrectatorum impulsu, tanquam vento repentino ad Origenem contumelias vexandum precipites feruntur, non incommodum erit, pauca de illis differere. Homines obscuri abiectique, qui nihil ex se habent, quo nomen suum illustrari possint, ex virorum ipsis longe prestantiorum vituperatione, se nobilitare contendunt. Istud primum Methodio, episcopo Olympi, urbis Lyciae accidit: deinde Eustatio, qui ad tempus ecclesiae praefuit Antiochenae: Apolinario postea: ad extremum Theophilo. Hic maledicorum, ut ita dicam, quaternio, Origenem falso accusare coepit, non eadem causa omnes impulsit. Nam alius alia de re crimen illi intendit: unde singuli separatim omnibus perspicue declararunt, se illa omnia omnino in eo approbare, quae ipsi non nominatim coarguissent. Nam quoniam alius aliud dogma sigillatim reprehendebat, perspicuum est singulos illud tacitos secum omnino habuisse pro vero, quod minime infectati sunt: & id ipsum re ipsa approbasse, quod non verbis exagitassent. Methodius, etsi saepe multumque initio in Origenem inuectus erat, postea tamen quasi ad palinodiam se reuocans, illum in dialogo, quem Zenonem inscripsit, summis laudibus extulit. Illorum vero vituperatio, mea quidem sententia, Origenis commendationem magnopere amplificauit. Nam qui ei, sicut ipsi putabant, crimina digna reprehensione inferebant, hi quidem cum eum quasi male de sancta Trinitate sentientem minime accusent, euidenter suis ipsorum testimonijs ostendunt eum rectam synceramque fidem habuisse. Atque ut isti, quod eum hac in re accusare non possunt, integrae eius fidei testimonium impartiant: Sic Athanasius acerrimus Consubstantialis fidei propugnator, in orationibus suis, quas contra Arianos conscripsit, illum suae fidei testem citat, eius verba in sua ipsius scripta inserit, sicque de eo loquitur: Admirabilis ille & summae industriae vir Origenes, nostram de filio Dei opinionem suo testimonio confirmat:

quippe

quippe illum patri coeternum esse asserit. Quocirca qui Origenem maledictis figere student, Athanasium etiam, eius laudatorem imprudentes contumeliosè insectantur. Sed de Origine hæc quidem hoc loco commemorata sint: Deinceps ad historiam redeamus.

Quod Ioannes ad se Epiphanium vocauit, qui cū non obsequeretur, imo potius in ecclesia apostolorū cōuenticula celebraret, per iurgiū illi significat, multa ab eo contra canones facta esse, vnde Epiphanius metuens sibi, in patriā reuersus est. CAP. XIII.

Ioannes minimè iniquo animo tulit Epiphanium contra canonem in eius ecclesia Diaconum ordinasse, sed obsecrauit, vt cum illo in ædibus, episcopi diuersari vellet. At ille, nec tecum, inquit, diuersari, nec simul preces facere volo, nisi Dioscorum cum fratribus è ciuitate expellas, tuq; ipse decreto, quo Origenis libri condemnantur, subscribas. Cum Ioannes ista facere tardaret, diceretq; non oportere ante generalem de ea re disceptationem inquisitionemq; habitam quicquam temerè & inconsulto statuere, Ioannis aduersarij Epiphonium ad illud institutū aggrediendum impellunt. Nam cum Synaxis in ecclesia apostolorum nomine nuncupata celebraretur, Epiphanium in medium prodire faciunt: Origenis libros coram vniuerso populo damnare: Dioscorum cum fratribus excommunicare: Ioannem denique, quod ex illis stabat, grauitè perstringere. Ioannes, cum hæc illi nuntiata essent, postero die Epiphanio in ecclesia iam versanti ista per Serapionem significat: multa contra Canones agis Epiphani: primum quod ministros Ecclesiæ ordinas in ecclesiis, quæ sunt in mea Diocesi: deinde quod antè, quàm erat tibi à me potestas permittà, tua ipsius autoritate sacra mysteria celebrasti: contra, cum eras à me ad ea inuitatus, reuisti: ac rursus iam tibi ipse facis potestatem. Vide igitur ne si tumultus ob eam causam in populo oboriatur, periculū inde in tuum ipsius caput redundet. Quæ cum Epiphanius audiuiisset, percussus metu, decedit ab ecclesia. Vbi Ioannem grauitè incusauerat, Cyprum nauigare maturauit. Tradūt quidam illum, cum nauem esset iam conscensurus, ista Ioāni

prædixisse: Spero te minimè moriturum episcopum: Ioannè illi contra sic respondisse: Spero te in patriam minimè peruenturum. Ista utrū verè dixerint, qui ea mihi narrarunt, nò habeo quidem dicere: sed tamen utriusque euenit, sicut alter alteri prædixerat. Nam neque Epiphanius ad Cyprum peruehit (in nauigio enim eò proficiscens mortem obiit) & Ioannes paulò post de sede episcopali, uti deinceps docēbimus, deiectus est.

Quòd post abnegationem Epiphaniij, cum Ioannes orationem aduersus mulieres habuisset, ob quā contra illum in vrbe Chalcidonēsi, opera tum Imperatoris, tum Imperatricis concilium celebrabatur ecclesia expellitur, & quòd populus cum tumultuaretur propter Ioannis discessum Bristo Imperatoris Eunuchus mittitur, illum rursus Constantinopolim reducturum. CAP. XIII.

VT primum Epiphanius abnauigauerat, Ioanni nuntiatum fuit, Imperatricem Eudoxiam Epiphanium còtra illum armasse. Ille utpote natura paulò ardentior, & in dicendo exercitatus promptusq;, sine mora apud populum concionè, qua oēs mulieres acerbè exagitabat, pro suggesto habuit. Multitudo eam rapit in deteriore partem, tanquam ænigma contra Imperatricè elatū. Concio igitur à meleuolis arrepta, ad Imperatorem defertur: de qua Augusta quoq; certior facta, cœpit apud Imperatorem còqueri, se contumelia affectam: quam contumeliam ad eius etiam ignominiam recasurā dixit. Proinde per Theophilū parat, ut concilium contra Ioannem cogatur. Idem etiam molitur Seuerianus, Adhuc enim versus Ioannem in eius animo re-fedit offensio. Non longo temporis spatio interposito, eò aduentat Theophilus: multos ex variis ciuitatibus episcopos accersit, idq; ex Imperatoris mandato. Itaq; illi eò potissimum confluxere, qui contra Ioannem, alius alia de causa simultatem gerebant. Aduentarunt etiā, quos Ioannes Episcopatus gradu, & honore abdicauerat. Per multos enim episcopos, quando Ephesum ad Heraclidem episcopum ibi ordinandum proficiscebatur, in Asia abdicauerat. Quare omnes

omnes vno cōsensu Chalcedonē, vrbe Bithyniē, cōmeant. Id temporis Cyrinus AEgyptius genere, Chalcedonis episcopus, Ioannem apud episcopos maledicē infectatus est, eumque impium, arrogantem, & contumacem appellauit. Ex quibus verbis episcopi non parum percepere voluptatis. Maruthas verò episcopus Mesopotamiæ, inuito sane animo, pedem Cyrini presso forte vestigio oblæsit. Vnde Cyrinus acerbè excruciatu, cum cæteris episcopis Constantinopolim proficisci non potuit, sed mansit Chalcedoni: alii Constantinopolim traiecerunt. Cum Theophilo nemo ex clero Constantinopoli obuiam procederet, neque honorem consuetum deferret, (de cætero enim omnibus cœpit inuisus esse) turba nauarum Alexandrinorum (ibi namque nauigia eorum, quæ eò aduexerant frumentum, tum forte fortuna aderant) illi fit obuiam, eumque lætis acclamationibus excipit. Ille in ecclesiam ingredi noluit, sed ad ædes Imperatricis quæ Placidianæ vocatur, diuertit. Tum quidem Ioannis aduersarii eum multis criminibus circumuenire cœperunt: de Origenis libris nullam amplius faciunt mentionem: sed ad alias absurdas calumnias se conuertunt. His rebus ita comparatis, episcopi in suburbio Chalcedonis, quod Quercus dicitur, in vnum conueniunt: illò confestim Ioannem, vt criminibus sibi obiectis responderet, accersunt. Serapionem præterea, Tigrim Eunuchum presbyterum, & Paulum lectorem (isti enim simul cum eo erant in crimen vocati) vna accedere iubent. Vbi verò Ioannes eos, qui eum accersuerant, tanquam inimicos à suæ causæ disceptatione exceperat, & ad generale concilium prouocarat, illi absque mora, quater illum accersuerunt. Quem quidem cum accedere nollet, idemque semper responsum daret, communibus suffragiis condemnarunt: abdicarunt episcopatu, idque cum nullum aliud crimen illi obiectare possent, præterquam quod accersitus non obtemperauerat. Quæ res Constantinopoli sub vesperum nuntiata, multitudinem ad maximam seditionem concitauit. Atque tota nocte excubantes, illum ab ecclesia abstrahi neutiquam passi sunt, sed sublata voce clamarunt eius causam debere in maiore Episcoporum concilio disceptari.

Verum

Verum Imperatoris mandato, edictum fuit, ut quam primū exturbaretur, abducereturq; in exilium. Quare cognita, Ioannes triduo post eius abdicationem circiter meridiem, aduersariorum manibus clam multitudine (cauebat enim ne propter ipsum tumultus concitaretur) se ipsum vltro obtulit: sic igitur abducitur. In populo autem immensa seditionis flamma incēditur: atq; ut in eiusmodi tumultibus vsuuenire solet, complures, qui erga illum ante infenso & inimico animo fuerant, tum quasi mutata sentētia, eum cōmiserari cęperunt: & qui paulo ante eum abdicatum videre cupiebant, tum falsis criminibus circumuentum prædicarunt. Itaque complures tum contra Imperatorem, tum cōtra concilium episcoporum vociferati sunt: contraq; Theophilum potissimum, quem criminationis in Ioannem cōfictæ authorem existimarunt. Nam insidiæ, quas Ioanni parauerat, amplius in obscuro latere non poterant. Et quamq; multis aliis argumentis perspicuè deprehendebantur, tamen vel maximè ex eo, quod cum Dioscoro, & eius fratribus, qui Longi dicebantur, statim post Ioannis abdicationē communicauit. Tum Seuerianus in ecclesia docens, tempus sibi oblatum putauit, quo in Ioannem opportunè inueheretur: & ob eam causam palam dixit illum, licet nullius alterius criminis esset conuictus, iure propter insolentes & superbos mores abdicatum esse: omnia enim peccata hominibus condonari, sed Deum, ut sacræ literæ docent, superbis resistere. Quæ cum dixisset, multitudo fuit ad grauiorem seditionem incitata. Qua de causa sine mora Imperator Ioannem Constantinopolim reuocandum curauit. Idcirco Briso Imperatricis Eunuchus eā ob causam missus, in Preneto (est hoc quidem emporium è regione Nicomedie situm) eum offendit: reducitq; Constantinopolim. Verū quamuis hoc modo esset reuocatus, non tamen prius in urbem ingredi, quàm coram maioribus iudicibus innocens probatus esset, sed in suburbio, quòd Marianæ dicitur, ad tempus permanere constituit. Cùm autem moram faceret, nec ad ciuitatem vellet redire, multitudo indignè & grauius ferens, protinus eos, penes quos imperium erat, maledictis vexauit. Quapropter necessitate adductus ad urbem reuertitur. Multitudo prodit illi obuiam: cum summa reuerentia

uerentia ad ecclesiam rectà deducit: orat, vt sedem episcopalem capeffat, moreque consueto, pacem populo precatur. Cum ille recufaret, diceretq; hoc non ante faciendum esse, quàm tum causa eius iudicio esset disceptata, tum hi, qui ipsum condemnarant, mutata sententia absoluerent, magis incendi cœpit: tanta enim cupiditas eum cum in sede collocatum videndi, tum de integro concionantem audiendi illam incesferat. Itaque populi impulsu res sic confecta est. Cùm Ioannes esset in sede episcopali locatus, & de more pacem populo precatus fuisset, coactus necessitate, etiam concionatus est. Quæ res aduersariis alterius criminacionis materiam suppeditauit. Verum ad tempus illam consopitam iacere passus sunt.

Quòd Theophilus cum absentis Heraclidis causam examinari Ioanne reclamante voluisset, concurrentibus ad arma mutuo ciuibus Constantinopolitanis, Alexandrinisq; plures vtrunque ceciderunt, hinc Theophilus, & episcoporum plerique alii timore percussi, relicta ciuitate aufugerunt.

CAP. XV.

INterim Theophilus callidè molitus est, vt de Heraclidis ordinatione primò quereretur: quò anam arriperet ad Ioannè denuo, si fieri posset, abdicandum. Heraclides igitur, tametsi non aderat, in iudicium tamen adducitur: quosdam iniuste verberasse, constrinxisse vinculis, denique per mediam urbem Ephesiorum ad ignominiam duccendos curasse accusatur. Cùm igitur Ioannes responderet, non oportere de absentibus iudicium fieri, Alexandrini pertinaciter instabant accusatores Heraclidis recipiendos esse, etiam si illum absentem accusarent. Vnde grauis seditio concertatioque inter Constantinopolitanos, & Alexandrinos conflata est. Ac dum manu configitur, multi sauciati, nonnulli etiam interfecti fuere. Quibus rebus cognitis, Theophilus absque mora Alexandria profugit. Idem etiam alij Episcopi fecerunt, paucis exceptis, qui Ioannis partes tuebantur. Omnes ad suas ipsorum sedes se properè receperunt. His rebus gestis, Theophilus in omniũ offensionem

tionem incurrit. Odium contra illum inde etiam creuit, quod libros Origenis studiosè legere non vereretur. Rogatus igitur à quodam, cur libros, quos condemnauerat, de integro amplexaretur, respondit, libros Origenis similes esse prato omnibus florum generibus referto. Idcirco, inquit, si quid reperio in illis boni, illud decerpo: sin spinosi quicquam, hoc, utpote aculeis pungens, missum facio. Hæc respondit Theophilus, non complexus animo illud Salomonis: quod verba Sapientum sunt tanquam stimuli. Et qui præceptis in illis comprehensis punguntur, non debent ex aduerso calcitare. His de causis Theophilus omnibus inuisus & odiosus fuit. Dioscorus Hermopolis Episcopus, vnus è numero monachorum, qui Longi vocabantur, breui, postquam Theophilus Alexandriam profugerat, abiit è vita: sepulchroque honorifico in templo, quod est apud Quercum, vbi concilium propter Ioannem coactus erat, potitus est. Ioannes in docendo, se totum defixit: Serapionem, cuius causa odium in ipsum fuerat ante incensum, episcopum Heracleæ, vrbis Thraciæ designauit.

Eccle. 12.

De argentea Eudoxiæ columna, & quod propter hanc Ioannes rursus ecclesia eiectus, in exilium abductus est.

CAPVT XVI.

HAud diu post, ista etiam sunt consecuta, Statua argentea læna circumiecta, Eudoxiæ Augustæ super columnam ex Porphyrite factam erecta fuit. Hæc in edita basi neque valde propè ecclesiam, quæ Sapientia dicitur, neque longe admodum collocata, sed inter ecclesiam & statuam platea solum media interiecta fuit. Ibi ludi populares ut moris est, celebrari cœpti sunt. Ioannes igitur has res ad ecclesiæ dedecus redundare arbitratus, pristina sua loquendi libertate recuperata, linguam contra eos, qui earum authores erant, exacuit: & pro horratione, qua ad principum animos flectendos uti debuisset,

isset, falsè eos, qui eas res fieri mandauerant, cauillatus est. Imperatrix rursus hæc in seipsam transfert, & illius verba quasi ad eius ignominiam elata existimans, aliud concilium episcoporum contra eum cogendum curat. Quare intellecta, Ioannes percelebrem illam concionem in ecclesia recitauit, cuius exordium est: Herodias denuo insanire, denuo commoueri, denuo saltare pergite: denuo caput Ioannis in disco accipere quærit. Hæc concio Imperatricis iram contra eum multo magis inflammauit. Post paulò, Episcopi aduentarunt, Leontius Episcopus Ancyrae, quæ est in parua Galatia, Ammonius Laodiceæ, quæ est in Pisidia, Briso Philippi, quæ est in Thracia, Aca-cius Bereæ, quæ est in Syria, & alii nonnulli. Coram istis accusatores, qui dudum Ioannem in iudicium vocauerant, de integro producentur. Ioannes istorum episcoporum æquitate fretus, postulat, vt de criminibus quæ-ratur. Cùm iam natalis dies seruatoris celebraretur, Imperator ad ecclesiam, vt assolet, non accessit, sed Ioanni significauit se non prius cum eo communicaturum, quàm crimina ei illata diluisset. Cumque accusatores propter Ioannis confidentiam, animis cadere viderentur, episcopi qui aderant, non de alio crimine quæri, sed hoc solum in iudicium adduci oportere dixerunt, nimirum quòd post abdicationem absque concilij sententia, se ipse in sede episcopali collocauerat. Vbi Ioannes respondit, quinquaginta episcopos, qui cum ipso communicauerant, ei in ea re suffragatos fuisse, Leontius contra, at plures, inquit, tibi in concilio refragati sunt. Rursus cum Ioannes diceret hunc canonem non ad illorum ecclesiam, sed ad ecclesiam Arianorum pertinere (nam qui Antiochiæ ad fidem consubstantialis tollendam conuenerant, præ odio versus Athanasium concepto, hunc canonem ediderant) reiecto illius responso, contra eum sententiam pronuntiarunt: illud neuti-quam animis complexi, quod qui hoc Canone vsi fuissent, etiam Athanasium abdicauerant. Hæc res gestæ sunt iam festo Paschatis appropinquante. Imperator igitur Ioanni significat, ei non esse iam potestatem in ecclesiam ingrediendi,

quod

quod duobus conciliis erat condemnatus. Proinde Ioannes ab ecclesiastico munere deinceps vacauit, neque ecclesiam adiit. Quam ob causam omnes, qui illi fauebant, acutum ab ecclesia egressi, festum Paschatis in balneis publicis, quae Constantianae nuncupantur, celebrant: atque vna cum illis multi episcopi, presbyteri, alijque sacris ordinibus initiati. Qui ex illo tempore, quoniam separatim in varijs locis conuentus agebant, Ioannitae appellati sunt. Ioannes ad spatium duorum mensium non vnquam prodiit in publicum donec Imperatoris mandato esset in exilium abductus. Tum ab ecclesia abstractus, patriae finibus pulsus est. Eodem die quidam ex Ioannitis ecclesiam incenderunt. Qua quidem incensa, ventus subsolanus grauius spirans, flammam precipitauit in Curiam, sicque ea quoque conflagrauit. Hoc factum est, 12. Calend. Iulij, ad sextum Consulatum Honorij, quem cum Aristaneto gessit. Quibus autem incommodis Optatus urbis Constantinopolis praefectus, religionis professione Gētilis, & propterea Christianis infestus, Ioannis amicos affecerit, & quam graua supplicia compluribus illorum irrogarit, silentio praetereundum censeo.

De Arfacij post Ioannem ordinatione, & Cyrino Chalsidonensi episcopo. CAP. XVII.

PAUCIS interpositis diebus, Arfacius, frater Nectarij, qui ante Ioannem praecclare admodum episcopatum Constantinopolis administrauerat, iam aetate valde ingruescente (amplius enim octoginta annos confecerat) illius urbis episcopus ordinatus est. Quo quidem propter incredibilem suam mansuetudinem episcopatum pacate tranquilleque procurante, Cyrinus episcopus Chalcedonis, cuius pedem Maruthas, Mesopotamiae episcopus premendo vestigio inuitus laeserat, adeo male eo infortunio affectus afflictusque fuit, ut pes eius putresceret, & propterea necessitate adductus, eum a corpore abscinderet. Neque sectionem semel passus est, sed saepius. Nam mali contagio per vniuersum corpus serpsit, adeo ut alter pes ea infectus, similiter amputaretur. Huius rei propterea feci mentionem, quod erat multis in ore Cyrinum ista perpeffum, quod Ioannem conuictijs exagitauerat, quodque eum contumace, ut a me dictum est ante,

est ante, sæpius vocauerat. Porro cum grando magnitudine inusitata in Suburbiiis Constantinopolis fortè decideret (accidit hoc quidem Prid. Calend. Octobris eisdem Coss. quos paulò ante citavi) percubuit sermo istud, Deo irato propter Ioannem indicta causa abdicatum, contigisse. Hùc sermonem Imperatoris mors, quæ ilico infecuta est, vehementer auxit. Nam quatrduo post delapsam grandinem, è vita decessit. Erant alii, qui dicebant Ioannem meritò propterea abdicatum, quod quãdo Ephesum, quo Heraclidem Episcopum designaret, iter faciebat, tum Nouatianis, tum illis qui Pascha ad decimum quartum diem mēsis primi celebrant, tum aliis nonnullis in Asia & Lydia multas ecclesias ademerat. Verùm vtrum iusta fuerit Ioannis abdicatio, vt illi prædicabant, quorum animos offendisset, vtrum Cyrus debitas conuictorum pœnas dederit, vtrum denique propter Ioannem tum grando deciderit, tum Imperatrix morte occubuerit, an hæc non ob istas, sed alias ob causas, an ob vtrasque Deus ipse viderit, qui occulta intelligit, quiq̃ue de ipsa veritate iustus iudex est. Ego ea, quæ tum crebro hominum sermone ferebantur, literis prodidi.

Quod post Arsacium Atticus in Constantinopolitano throno collocatur.

CAP. XVIII.

ARsacius non diu illum gessit Episcopatum, nam sequenti anno, ad secundum consulatum Stelichonis, Athenij autem primum, tertio Idus Nouemb. mortem obiit. Cum autem de Episcopo deligendo à multis vehementer laboratum esset, & ob eam causam multum temporis præteriret, proximo anno, Arcadio iam Sextum Coss. & Probo primum, Atticus, vir pietate eximius, ex Sebastia Armenia oriundus, monasticum vitæ genus ab ineunte adolescentia excolens, doctrina sane mediocri, sed prudentia naturaliter insita magis Valens, Episcopus Constantinopolitanus creatus est. Sed de eo plura commemorabo paulo post.

De Ioannis, dum in exilio ageret ad dominum migratione

CAP. XIX.

✕

Ioannes

Ioannes pulsus in exilium, Comanis ad Pontum Euxinum fitis exiuit è vita, decimo octauo Calend. Decembris, ad septimum consulatum Honorij & Theodosij secundum. Vir, vt ante docui, propter incredibile temperantiæ studium iracundiæ potius, quàm obseruantia indulgens: qui cum adeo acriter temperantiam confectaretur, per omnè vitæ suæ cursum ore liberiore fuit. Equidem demiror, quid causæ esset, cur cum tam ardenti studio duce-
retur temperantiæ, in quibusdam concionibus doceret temperantiam quodammodo contemnendam esse. Nam cum à Concilio Episcoporum illis, qui semel duntaxat post baptismum lapsi fuerant, locus pœnitentiæ concederetur, ille non dubitauit dicere, si millies lapsus, pœnitentiam egeris, in ecclesiam ingredi. Ob quam doctrinam etsi in aliorum multorum, etiam qui ei familiares erant, offensionem incurrit, tamen à Sisinio in primis Nouatianorum Episcopo, qui librum contra hoc eius dictum conscripsit, grauiter exagitatus est. Cæterum ista iam pri-
dem acciderant.

*De Sisinio Nouatianorum Episcopo, & ver-
bis inter ipsum & Ioannem vltro citroq;
habitis.*

C A P . X X .

HO C loco tempus opportunum se offert pauca de Sisinio disserendi. Vir erat, vt sæpe iam dixi, admodum disertus: in cognitione Philosophiæ venerat ad summum: atque cum in disserendi scientia permultum posuèrat operæ, tum in sacris literis explicandis erat apprimè eruditus, adeo vt Eunomius hæreticus propter eius in dissen-
do acumen cum eo congredi sæpenumero recusasset. In vitæ ratione non adeo parcus, sed in ea quidem, licet summa vitæ moderatione & temperantia esset, paulo fuit liberalior sumptuosiorq;. Deliciis & mollicie diffluere visus est, tum quòd albo vestitu vteretur, tum quod bis in dies singulos in balneis publicis se lauaret. Qui cum quodam
tempore

tempore rogaretur, cur cum esset Episcopus, bis quotidie se lauaret, respondit: quoniam tertio non possum.

Aliàs cum Episcopum Arsacium honoris causa inuiferet, cuidam ex necessariis Acacij sciscitanti, cur veste Episcopo insueta indueretur, & ubi scriptum reperiret, presbyterum debere alba veste indui, tu, inquit, prius dic mihi, ubi sit scriptum, Episcopum debere nigra veste uti. Ac cum qui rogauerat, hæreret, Sisinius responso hæc præterea adiecit: tu quidem non poteris mihi ostendere, quòd Episcopum oportet nigra veste indui: at me Salomon sic cohortatus est: Sint tibi vestimenta alba. Itemque Seruator, ut ex Euangeliiis constat, Alba veste uti visus est: Quinetiam Moysen, & Eliam albis vestibus indutos Apostolis demonstravit. His aliisque permultis acutè dictis eos, qui aderant, in maximam traduxit admirationem. Cum Leontius etiam Episcopus Ancyrae, quæ est in parua Galatia, ecclesiam Nouatianis abstulisset, & iam fortè Constantinopoli versaretur, Sisinius ad eum accedit: orat ut ecclesiam illis reddat. Tum Leontius excandescens, illi respondit. Vos Nouatiani, non debetis ecclesias habere, qui pœnitentiam tollitis, & benignitatem Dei ab hominibus clauditis. Ista aliaque id genus complura Leontio ad Nouatianorum reprehensionem dicenti, Sisinius respondit: at neminem adeo pœnitet, ut me. Cui rursus Leontius, quomodo, inquit, te pœnitet? Respondet Sisinius, quòd te vidi. Porro autem, cum Episcopus Ioannes illum argueret ac diceret, vnam ciuitatem non posse duos Episcopos habere, respondit Sisinius: nec habet. Cumque Ioannes responsum agrè ferret, diceretque: Video igitur, quod solus vis esse Episcopus, tum Sisinius, neque hoc dico, inquit: Sed quod apud te solum non sum Episcopus, qui aliis tamen sum Episcopus. Ioannes, responso grauiter commotus, at ego inquit, te à concionando reprimam: nam hæreticus es. Huic facetè respondit Sisinius: at ego, inquit, tum tibi mercedem dabo, si me tanto labore liberaueris. Quo responso Ioannes mitigatus: at ego, inquit, minimè à concionando te reprimam: si te illud munus afficiat molestia. Adeo quidem in respondendo acutus, adeoque facetus erat Sisinius.

Eccles. 9.

Luce 9.

At longum esset scriptis persequi, memorareq; omnia, quæ sunt ab eo commodè dicta. Quapropter contentus sum paucis, qualis fuerit, declarasse. Illud tamen dico, eum ob doctrinam omnium sermone fuisse celebratum ab omnibus Episcopis, qui eius ætate ordine alter alteri, ibi succedebat, ea de re & amatum plurimum, & in summo honore habitum: quin etiam cuncti primarij viri ordinis Senatorij eum amplexati sunt, atque adeo admirati. Ac tametsi libri complures ab eo conscripti sunt, inque illis sermonis elegantiam confectatus est, multaque verba poetica intexuit, dicendo tamen, quam scribendo plus laudis est consecutus. Nam in eius vultu, voce, habitu, obtutu, & toto corporis gestu multus lepos inerat. Ob quas res vehementer, cum ab omnibus religionis sectis, tum ab Attico Episcopo vel maxime diligebatur. Atque de Sisinio ista quidem hoc modo.

De Arcadij Imperatoris ab hac vita decessu.

C A P. XXI.

NON longo tempore post mortem Ioannis, Imperator Arcadius excessit è vita: vir mansuetus & pacificus: qui extremo ætatis tempore pietatis opinionem adeptus est, idq; ob hanc causam. Est quidem Constantinopoli domus amplissima, quæ Carya dicitur: in cuius atrio est castanea arbor: in qua fertur Acacium martyrem suspensum, occubuisse. Qua de causa parua ecclesia apud illam arborem ædificata fuit: quam Imperator Arcadius videre cupiens, in eam ingreditur: cumque preces ibi peregisset, decessit. Omnes, qui circiter illam ecclesiam habitabant, ad Imperatorem conspiciendum confluunt: ac nonnulli extra ædes egressi, transitus platearum anteoccupare contenderunt, vnde putabant se & Imperatoris vultum, & totam stipatorum turbam planius videre posse. Alij Imperatorem ab ecclesia vsque eo sequebantur, quoad omnes viri cum mulieribus & pueris extra illam domum exiissent. Quo facto, ilico domus illa, quæ ecclesiæ adiuncta erat, corruit. Vnde fama cum summa omnium admiratione infecuta est, Imperatoris precibus tantam hominum multitudinem ab internecione fuisse liberatam. Atq; huius rei gestæ hic exitus fuit. Arcadius, filio Theodosio octauum annum ætatis agente

agente post se relicto, moritur, Basso, & Philippo Coff. Ca-
lend. Maij. Anno secundo ducentesimæ nonagesimæ septi-
mæ Olympiadis. Regnavit vnà cum patre Theodosio
annos tredecim: Et cum trigessimum primum
ætatis annum compleuisset post mortem
patris, quatuordecim annos reg-
navit. Liber continet spa-
cium duodecim an-
norum, & sex
mensium.

Finis Sexti libri.

¶ *Ista quæ sequuntur, quoniam in alijs exemplaribus
reperta sunt, non quasi desiderata, sed alia quadam
ratione conscripta, idcirco non incommodum visum
est, hoc loco ponere, Eandem historiam continent, quæ
de Ioannis itinere Ephesum ad Heraclidem desi-
gnandum Episcopum suscepto, supra decimo capite
perscripta est.*

INterea temporis cum Episcopus Ephesi fortè è vita mi-
grasset, Ioannes Ephesum ad Episcopum ordinandum
necessariò profectus est. Qui cum illo aduenerat, & alij
alium ad Episcopatus dignitatem efferre laborabant,
Heraclidem Diaconū suum genere Cyprium, Episcopum
designauit. Hac de causâ cum Ephesi seditio oriretur, pro-
pterea quòd Heraclides indignus Episcopatu habitus fuit,
Ioannes necessitate adductus, ibi diu commoratus est.
Itaque dum illic moram faceret, Seuerianus Constantino-
poli auditorum animos maiore beneuolentia sibi deuin-
xit. Quæ res Ioanni minimè obscura & incognita fuit.
Quippe à Serapione, quem summo amore complecteba-
tur, & cui totam curam episcopatus procurandi, tum quòd
pius & omnino fidelis erat, tum quòd sobrius in primis, &
in partibus Episcopi tuendis diligens & peritudiosus.

SOCRAT. HISTOR.

Proinde Ioannes non diu post redit Constantinopolim: & ecclesiarum administrationem, sicut eius officium postulabat, denuò capessit. Inter Serapionem Diaconum, & Episcopum Seuerianum magna intercessit æmulatio, dum ille huic propterea aduersari cœpit, quòd ei erat in animo omnem in concionando laudem Ioanni penitus præripere. Hic contrà illi inuidere, quòd apud Ioannem in maxima gratia erat, totaq̃ue prouincia Episcopatus administrandi ei concredita. Dum ita animis, alter aduersus alterum, affecti erant, odij flamma forte fortuna multo magis exarsescere cœpit. Causa autem eiusmodi fuit. Cum Seuerianus quodam tempore ad locum, vbi Serapion erat, accederet, Serapion honorem Episcopo debitum minime illi impertiit, neque ei assurrexit: siue quòd illum non videbat, vti postea in concilio Episcoporum cum iureiurando affirmavit, siue quòd Episcopi præsentiam parui æstimabat, sicut Seuerianus asseruit, non equidem habeo dicere: Deus solus viderit. Tum Seuerianus, cum Serapionis contemptum ferre non posset, eum antequam causa in concilio disceptata cognitaque erat, condemnat: & non modò dignitate diaconi abdicat, verum etiam expellit ecclesia. De qua re Ioannes certior factus, iniquo animo passus est. Ac cum causa post in concilio disceptaretur, & se purgaret Serapion, testibusque adductis probaret se Seuerianum non vidisse, Concilium Episcoporum illi condonauit, orauitque Seuerianum vt Serapionis purgationem admitteret. Quinetiam Ioannes Episcopus, quo Seueriano cumulatè esset satisfactum, quamuis in omnibus negociis administrandis Serapione, vtpote ad respondendum de rebus ecclesiasticis acutissimo diligentissimoque tanquam manu dextera vteretur, illum ad septimanam tum ab se segregat, tum honore priuat diaconi. At Seuerianus ne hoc quidem contentus acquieuit, sed omnes vias persecutus est, quibus Serapion non solum diaconatu penitus abdicaretur, verumetiam communione omnino excluderetur. His rebus Ioannes vehementer commotus, surrexit: ac iam è Concilio discessurus, relicturusque cæteris episcopis, qui aderant, causæ diiudicationem, dixit: quod vobis visum fuerit, causa disceptata iudicioque discussa,

pio

pro arbitrato decidite. Ego enim inter eos decernere prorsus recuso. Quæ cum dixisset, decessit, totumq; concilium similiter assurgens, causam eo loco reliquit, Seuerianumq; grauisime incusauit, quod verbis Ioannis Episcopi non celsit. De cætero autem Ioannes Seuerianum ad colloquium non admisit, sed in patriam reuerti iussit, sic illum allocutus: Non est consentaneum, Seueriane, vt tanto temporis spatio, administrationi ecclesiæ, quæ est tibi cõcredita, minimè prospectum sit, & Episcopo suo careat.

Quapropter abito properè, ecclesiam tuam capessito, illudque Dei donum, quod in te est, nolito negligere. Illo iam in iter ingresso, Eudoxia Augusta certior facta, Ioannem vehementer accusat. Seuerianum Chalcedone, vrbe Bythinæ celeriter accersendum curat. Ille quàm primum reuertitur. Ioannes ab eius amicitia sic animum suum abalienauit, vt nullius rogatu in gratiam cum eo reduci posset, quoad Imperatrix Eudoxia in ecclesia, quæ Apostolorum nomine nuncupata est, filium suum Theodosium iuniorum, qui tum valde tenera ætate fuit, ad pedes Ioannis abiicisset: quæ ita illum obtestata, vix adducere potuit, vt Seueriani amicitiam amplexaretur. Verùm tametsi hoc pacto
& quæ sequuntur.